

माझे भीमबाबा

डॉ.बाबासाहेब उर्फ भीमबाबा रामजी आंबेडकर म्हणजे अष्टपैलू व्यक्तीमत्व होते. त्यांना प्रत्येक क्षेत्राचे परिपूर्ण ज्ञान व माहिती होती. सामाजिक, राजकीय, आर्थिक, शैक्षणिक धार्मिक, पत्रकारिता, कायदे अशा विविध क्षेत्रात आपल्या अमोग वकृत्वाने व कुशल नेतृत्वाने त्यांनी दीन, दलितांच्या, शक्मिकांच्या विस्थापितांच्या, शोषितांच्या अधकारमय जीवनाला प्रजेचा संदेश दिला. गिलतगात्र झालेल्या मनामनांनून बहुजन समाजक्रांतीचे स्फुरण चेतविले. त्यांनी मार्दांड झालेल्या समाजाला आपल्या हक्कांप्रती जागृत केले. बाबासाहेब म्हणजे प्रेरक, उद्घारक व तारक शक्ती होय. ते नुसते पुस्तकी पंडित नव्हते तर त्यांनी आपल्या आयुष्यात आचार यांची सांगड घातली अणिं आपल्या तत्वज्ञानाता कृतीची जोड दिली. त्यांनी मानव मार्गांच्या जीवनातील दुःख, दारिद्र्य आणि क्लेश दूर करण्यासाठी अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीत आपले पूर्ण ज्ञान माहिती व बळ लावले. रंजन्या गांजल्या जनेतेच्या तेसेच स्त्रीर्वाच्या, शेतकी-मजूर वगाच्या अणिं पददलितांच्या उद्घारार्थ आपले प्राण पणाला लावून समतेची मंगलवाट दाखवली. मानवतेची दिव्य ज्योत नव्हे तर ती व्यक्ती प्रेरक, उद्घारक व तारक शक्ती रुटे.

भारतीय राज्य घटनेचे शिल्पकार तथा भारताचा राष्ट्रीय ग्रंथ- संविधानाचे ग्रंथकार विश्वरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर होते. त्यांचा जन्म वडील रामजी व माता भीमबाबी यांच्या पोटी दि.१४ एप्रिल १८९१ रोजी झाला. बाल भीमबाबा चांगले संस्कार घ्यावेत म्हणून ते दापत्य दक्ष असत. स्वतःसह भीम रावांना वाचनाची खुप आवड असल्यामुळे घरात ग्रंथसंग्रह हा होताच. वडील रामजी ही मुलांनाही चांगली पुस्तके वाचावयास आणून देत असत. म्हणून बाबासाहेबांच्या आयुष्याच्या अंतिम क्षणापावेतो वाचनाची व अभ्यासपूर्ण चिंतनाची सवय त्यांच्या ठारी आढळते. जगदूरु संत तुकारामजी व संतशिरोमणी कवीर हे बाबासाहेबांच्या भावी आयुष्यात अभ्यासाचे विषय झालेले दिसतात.

शैक्षणिक विचार : शिक्षण हे समाज परिवर्तनाचे प्रभावी शक्त आहे. शिक्षणाने माणसाला आपले कर्तव्य व हक्कांची जाणीव होते. समाजातील अस्पृश समाजाला स्वतंत्राची जाणीव घ्यावी, यासाठी त्यांनी शिक्षणाचे महत्व समाजात विशद केले. "शिक्षण हे वाधिणीचे दूध आहे. ते जो माणूस प्राशन करेल तो गुणगुल्या शिवाय राहणार नाही," असे ते समाज बांधवांना सांगत. प्राथमिक शिक्षण हे सर्व शिक्षणाचा पाया आहे, म्हणून हे शिक्षण अतिशय दर्जेदार व गुणवत्तेचे असावे असे सांगत. "प्राथमिक शिक्षणाचे ध्येय असे असले पाहिजे की, मुलांगा किंवा मुलांगी एकदा शाळेत दाखल झाले की, ते पूर्णपणे सुशिक्षित, माहितीपूर्ण व गुणवत्ता प्राप करूनच बाहेर पडावेत. शासनाने यासाठी लक्ष घ्याला होवे. त्यांचे म्हणून होते की, समाजाच्या सर्व थरापर्यंत शिक्षण गेले पाहिजे. शिक्षण प्राप झाल्याने व्यक्ती बौद्धिकदृष्ट्या सशक्त होतो. व्यक्तीला चांगले अणि वाईट यातील फरक समजावला लागतो. प्रजा, शील अणि करुणा हे गुण प्रत्येकाच्या अंगी आणण्यासाठी शिक्षणाची गरज त्यांनी प्रतिपादन केलेली आहे. शाळेत मुलांना केवळ बाराहडी शिकवू नव्हे तर मुलांची मने सुसंस्कृत व गुणवत्तामध्ये बनवावी. समाज हितार्थ या ज्ञानप्राप मुलांनी आपली सामाजिक बांधिलकीची कर्तव्ये योग्य व समर्थपणे पार पाडावीत असे शिक्षण असावे. शाळा म्हणून उत्तम नागरिक व कर्तव्यदक्ष नागरिक बनविणारे कारखाने आहेत. याचे भान या प्रक्रियेत भान घेणाऱ्यांनी घ्यावी घ्यावे. पिपल्स एन्जुकेशन सोसायटीची स्थापन इ.स.१९४६ साली करून त्यांनी मुंबईला सिद्धार्थ कॉलेज व औरंगाबादला मिलींद महाविद्यालय सुरु केले. राष्ट्रीयीत व समाजजीताचे भान ठेवणारेच खेर शिक्षण होय, असे ते मानत.

प्रखर राष्ट्रप्रेम व राष्ट्रिनिष्ठा : डॉ.बाबासाहेबांच्या आचार विचारात राष्ट्रप्रेम व राष्ट्रिनिष्ठा भरलेली होती. डॉ.आंबेडकरांनी धर्मांतराची घोषणा करताच तात्कालीन राष्ट्रीय नेते मंडळी घावरली. त्यांना वाटले, डॉ.आंबेडकर आता देश सोडून जाणार की काय? परंतु या महामानवांनी निश्चन सांगितले, "आमी या भारत देशाची संतान आहोत. आम्हाला राष्ट्रीयत्वाची जाणीव आहेच. राष्ट्रवार संकट आल्यास प्राण पणाला लावून देशाचे रक्षण केले व पुढीली करून!" यात डॉ.आंबेडकरांची प्रखर राष्ट्रिनिष्ठा सामावलेली दिसून येते.

महिलांचे उद्घारकर्ते डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर

आज डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचा म्हापरिनिर्वाण दिन. आजच्याच दिवशी सण १९५६ साली डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर आपल्या लाखो अनुयायांना दुःखसागरात लोटून कायमचे निघून गेले. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांना म्हापरिनिर्वाणदिनी विनप्र अभिवादन!

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी उभे आयुष्य दिन दलित, उपेक्षित, वंचित वर्गासाठी घालवले. या वर्गासाठी बाबासाहेबांनी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिला वर्गासाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही देशातील अनेक महिलांना हे माहीतही नाही. बाबासाहेबांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते तर सर्वांनाच माहीत आहे पण डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी महिलांसाठी जे कार्य केले ते खूप कमी लोकांना माहीत आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हे खन्या अर्थात महिलांचे उद्घारकर्ते आहेत पण दुर्दैवाने आजही द

